

Euharistia în viața Bisericii

colocviu teologic dedicat Marelui Jubileu

achiziționare: 12.01.2004; sursa: Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice București

EUHARISTIA ÎN VIAȚA SFINTEI FECIOARE MARIA

Mons. Petru GHERGHEL

1. Pâine pentru adevărata viață

Pentru a ajunge la sfințenie, adică la acea comuniune intimă de viață cu Isus Cristos, este absolută nevoie de Euharistie, de ospățul euharistic. În noua economie a mântuirii, Dumnezeu l-a trimis pe Fiul său în lume pentru ca prin El oamenii să aibă viață și s-o aibă din belșug (cf. *In* 10,10). Această viață este legată direct de pâinea din ceruri, care este însuși Cristos și care afirmă direct:

„Eu sunt pâinea vieții; cel ce vine la mine nu va flămânzi și cel ce crede în mine nu va înseta niciodată. Eu sunt pâinea vie care m-am coborât din cer; de va mânca cineva din această pâine va trăi în veci, iar pâinea ce o voi da eu este trupul meu pentru viața lumii” (*In* 6,35-51).

Sunt cuvintele clare și directe ale lui Isus din discursul despre *pâinea din cer* din sinagoga din Cafarnaum.

Așa de mari și de pline de încărcătură și mister au fost și sunt aceste cuvinte, încât chiar unii dintre ucenicii săi s-au scandalizat și au plecat. Sfântul Petru ia cuvântul și îi liniștește pe ceilalți apostoli făcând încă o dată mărturisirea de credință în cuvintele lui Isus: "Doamne, la cine să mergem; tu ai cuvintele vieții veșnice și noi toți am crezut și am cunoscut că tu ești Cristos, Sfântul lui Dumnezeu" (cf. *In* 6,68-70).

Acesta este adevărul fundamental. Cine vrea să se bucure de adevărata viață dumnezeiască trebuie să se deschidă față de această pâine care este însuși Isus Cristos. Nimeni nu poate să se bucure de viața cea veșnică, dacă nu se predispune să participe la acest ospăț.

Pâinea euharistică, pâinea oferită de Cristos la ospățul său, unde, de fapt, se proclamă și sunt prezente cuvintele sale, are ca prim efect o unire intimă cu Isus. El intră în inima, în trupul celui credincios pentru a realiza cu el un raport profund de comuniune care transformă toată ființa sa, toată profunzimea sa.

De fapt, Isus însuși afirmă în continuare în același context: "Cine mănâncă trupul meu și bea sângele meu, rămâne în mine și eu în el" (*In* 6,56). Hrana pe care el o oferă la ospățul euharistic nu este doar o întărire, o legătură trecătoare, ci una de lungă durată. Hrana pentru trup, chiar dacă pare trecătoare, se transformă prin legile metabolismului în trupul celui care o primește. Hrana pe care o oferă Isus - trupul și sângele său -, realizează între el și cel credincios o viață nouă, viața dumnezeiască, viața harului care rămâne vie atât timp cât rămâne în comuniune cu izvorul.

Vorbind despre această viață a harului și despre transmiterea ei în cadrul Cinei celei de Taină, Isus se definește pe sine ca *viță*, iar pe apostoli ca *mlădițe*. Pentru ca mlădițele să transmită seva, iar ucenicii să transmită viața, este absolută nevoie de legătura vie între viță și mlădiță. Cu alte cuvinte ucenicii nu vor putea să aibă viața și să producă roade decât dacă vor rămâne în el.

„Rămâneți în mine și eu în voi. Precum mlădița nu poate să aducă roadă de la sine de nu va rămâne în viță, așa și voi de nu veți rămâne în mine. Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele. Cel ce rămâne în mine aduce roadă multă; căci fără mine nimic nu puteți face” (*In* 15,1-5).

A rămâne uniți cu Cristos, a rămâne în El după cum el rămâne în noi reprezintă condiția *sine qua non* a păstrării vieții supranaturale și a dobândirii sfințeniei.

Nimeni, așadar, nu poate obține sfințenia fără să se apropie de Cristos și de ospățul său dătător de viață.

În conferința propusă de Preasfințitul Aurel, cât și de I.P.S. Ioan Robu, am putut observa că toți sfinții au avut față de sfânta Euharistie o devoțiune particulară și au considerat-o ca fundamentală pentru sfințenia vieții lor. Din această perspectivă, toți sfinții și sfințele pe care le cunoaște istoria spiritualității sunt într-un oarecare mod *euharistici*: izvorul și punctul culminant al sfințeniei lor a fost Euharistia.

Unii dintre aceștia s-au evidențiat mai mult și au meritat să fie considerați modele speciale de iubire ale Euharistiei și au devenit, astfel, *euharistici* prin excelență.

Este suficient să aruncăm o privire sumară asupra istoriei spiritualității din cele douăzeci de veacuri de creștinism și vom putea să ne edificăm asupra rolului pe care l-a avut Euharistia în viața Bisericii și a sfinților.

De la Cina cea de Taină la care au luat parte apostolii și până în zilele noastre se poate constata că Euharistia a fost mijlocul cel mai rodnic și cel mai puternic de a-i sfinți pe oameni, întrucât ea este *plinătatea vieții spirituale*, așa cum o considera sfântul Toma din Aquino¹ și cum a numit-o Conciliul Vatican al II-lea (cf. PO 5).

Conciliul are o afirmație ce trebuie menționată în acest context. "În preasfânta Euharistie este întreg binele spiritual al Bisericii, adică însuși Cristos, Paștele nostru și pâine vie, care prin trupul său viu și însuflețitor, prin puterea Duhului Sfânt dă viață oamenilor" (PO 5).

După ce i-am amintit pe cei mai mari sfinți care ne fac să înțelegem care este importanța și rolul Euharistiei în viața noastră și în realizarea scopului existenței noastre, o întrebare firească și o problemă actuală o reprezintă *prezența Mariei în comunitatea care celebrează Euharistia, legătura ei cu Isus Euharisticul și exemplul ei pentru viața și trăirea creștină*.

2. Maria și Euharistia

Euharistia, așa cum se știe, este sufletul Bisericii. Tabernacolul este inima vie a marilor catedrale, ca și a celor mai mici capele din cele mai îndepărtate locuri de misiune. În centrul oricărui spațiu sacru pentru adunarea poporului lui Dumnezeu este masa de jertfă, iar imediat alături Crucea lui Isus și *sacrarium* sau tabernacolul.

Pietatea creștină însă așează alături de Euharistie și de Cruce imaginea Preacuratei Fecioare Maria. Maria este prezentată și este venerată ca asociată lui Cristos, Fiul său, în comunitatea care celebrează Euharistia. Ea s-a oferit pe sine pentru a primi în sânul ei trupul Cuvântului întrupat, devenind, am putea spune, *primul tabernacol* din lume în care a binevoit să locuiască Isus și *primul altar* pe care a coborât din ceruri. Același trup și același sânge la care a binevoit să conlucreze Fecioara preacurată din Nazaret continuă să locuiască între oameni așa încât Sfinții Părinți și teologia creștină catolică vorbesc despre Euharistie ca despre continuarea întrupării Fiului lui Dumnezeu.

Trupul născut dintr-o femeie, care moare pe cruce și învie din morți, rămâne prezent sub speciile euharistice și ni se dăruiește și nouă.

Prezența imaginii Mariei sub cruce și în bisericile noastre lângă altar și lângă tabernacol vrea să scoată în evidență un lucru mai puțin subliniat și remarcat:

- a) Maria ne vorbește despre nevoia de hrană spirituală și de comuniune cu Isus Euharisticul pentru călătoria în această viață.
- b) Fecioara se pare că are un rol deosebit și îndeplinește un minister carismatic cu care îi conduce pe cei credincioși la Euharistie.

Tocmai acest minister îl realizează mai ales în marele sanctuare mariane unde toate sunt îndreptate spre *Euharistie*, spre altarul de jertfă, izvor și punct maxim al adevăratei spiritualități mariane.

S-ar putea spune că e o exagerare sau o manifestare pioasă populară, iar pentru unii chiar speculații gratuite. Realitatea, însă, este alta.

Ce ne răspunde Sfânta Scriptură?

3. Argumente biblice

La prima vedere, s-ar părea că în acest domeniu avem doar indicii indirecte. Sunt anumite pasaje, de exemplu, care ne amintesc despre celebrarea Cinei în comunitățile creștine (cf. *1Cor* 11) sau despre frângerea pâinii (cf. *Fap* 2,42; 20,7) și unde se știe că participau cei care făceau parte din Biserica primară. Se poate deduce de aici că Maria, cum era normal, s-a înscris cu bucurie în viața comunitară participând la Euharistie (cina Domnului sau frângerea pâinii), celebrată de apostoli.

Se pune o problemă interesantă dacă Maria a fost prezentă la Cina cea de Taină. Iconografia creștină o prezintă alături de apostoli. Prezența Mariei la această cină este argumentată cu două fapte:

a) După evanghelistul Ioan (cf. *In* 19,27), Maria se afla la Ierusalim în acele zile, ea ajungând chiar până pe Calvar, fiind încredințată lui Ioan prin cuvintele *lată mama ta!*

b) După obiceiul și practica ebraică, cu privire la cina pascală, era datoria mamei într-o familie (și este și astăzi la fel) să aprindă luminile în sala unde ea avea loc. În acest caz, se pare că era firesc să fie însăși Mama lui Isus.

Tot în acest context, se poate scoate în evidență semnificația simbolică a Betleemului, care după etimologia populară înseamnă *Casa pâinii*, locul unde Maria l-a născut pe Isus, ea fiind în acest caz *casa pâinii*. Părinții Bisericii o numesc pe Maria *domus* prin excelență a *pâinii vieții* care este Isus, Fiul său, cu o referință colaterală și la ieslea în care a fost pus pruncul (ieslea înțeleasă ca și locul de hrănire pentru animale).

Pe lângă aceste precizări generale în evanghelistul Ioan mai găsim și alte referințe la rolul Mariei în viața lui Isus cu relevanță euharistică, mai ales scena simbolică a schimbării apei în vin, în care Maria a avut rolul hotărâtor (21, 11), gest ce trebuie legat cu episodul înmulțirii pâinii (6, 1) și cu cel de pe Calvar prezentat în capitolul 19, unde aceeași Marie este prezentă suferind cu El, iar după moartea lui rămâne prin testament cu Ioan, adică cu Biserica, devenind astfel Mamă pentru noul popor câștigat prin jertfa și moartea sa.

La schimbarea apei în vin, întâmplată la începutul activității publice a lui Isus, Maria a avut un rol decisiv, dând porunca servitorilor: "Faceți ceea ce vă va spune el" (*In* 2,5). Minunea din Cana reprezintă începutul semnelor săvârșite de Isus, schimbarea apei în vin și nu mult mai târziu, înmulțirea pâinilor și devine începutul unei noi economii sacramentale în centrul căreia se află Euharistia.

În această nouă economie de mântuire Maria este numită nu cu numele de *Mamă* ci cu numele de *femeie*. Această schimbare nu e întâmplătoare, ci este aleasă și bine gândită. Ea devine astfel femeia mamă (cf. *Gen* 2,23) a unei noi generații, aceea a comunității ecleziale care se va hrăni din sângele și din trupul lui Cristos.

Nu numai în contextul evangheliei *semnelor*, dar și în evanghelia *patimilor*, Ioan mai aduce un argument în favoarea acestei misiuni a Mariei în cadrul comunității ecleziale. Isus îl încredințează pe ucenicul Ioan Mariei și pe Maria ucenicului Ioan. Nu este vorba de un gest de pietate filială din partea lui Isus, ci de un adevărat episod al unei revelații decisive. Maria devine

purtătoarea unei maternități noi și misterioase. Și în această împrejurare ea este chemată cu numele de *femeie*, în înțeles nobil - doamnă (care dă viață) -, pentru a se sublinia începutul unei noi generații, aceea a Bisericii pentru care el a venit să-și dea viața și să se ofere pe sine și care se naște din coasta deschisă de unde curge sânge și apă, simboluri ale sacramentelor Bisericii, mai ales ale Euharistiei.

În noua orânduire de mântuire inaugurată de Biserică, sacrament al prezenței mântuitoare a lui Cristos în istorie, Maria devine Mamă spirituală și imagine a noului popor al lui Dumnezeu, mama tuturor ucenicilor. Se spune, și aceasta este și realitatea, că maternitatea fizică a Mariei încetează odată cu moartea lui Isus și începe să fie mamă spirituală a Trupului mistic al Bisericii, iar cu aceasta se deschide o nouă eră și o nouă misiune pentru Maria. Și, din acel moment, unii teologi merg până acolo încât afirmă: dacă odinioară Maria i-a dat naștere lui Isus la Betleem, acum pe Calvar, Isus care moare, îi dă o nouă viață Mariei, aceea de a fi *Domina - mamă* a Bisericii. Un schimb impresionant și mângâietor. Isus îi dă mamei sale o cinste și o responsabilitate inimaginabilă.

În textul oficial al Comisiei Teologice al Marelui Jubileu despre Euharistie, sacrament al vieții celei noi, rolul Mariei în economia sacramentală este clar. Ea nu a fost numai mama lui Isus după trup, ci a devenit și mama Bisericii după spirit și personificarea noului Ierusalim, care este Biserica însuflețită și hrănită mereu de Cristos euharisticul. Cu alte cuvinte, Maria a avut un rol decisiv, nu numai la întrupare, dar și în economia sacramentală a Bisericii, iar prin *fiat*-ul ei și-a câștigat un loc de frunte în mijlocul noului popor al lui Dumnezeu. Putem pe drept să afirmăm că Biserica, sacrament de mântuire voit de Dumnezeu, are atât un caracter esențial euharistic, dar și o notă specială mariană.

De aici se poate spune că, după cum Biserica nu poate fi despărțită de Cristos care a voit-o și a întemeiat-o, tot așa Maria nu poate fi despărțită de Cristos care i-a dat naștere și care a devenit din voința sa expresă *mamă și ocrotitoare*. Într-adevăr, Fecioara Maria este recunoscută și cinstită ca adevărată Mamă a lui Dumnezeu și a Răscumpărătorului. Ea este cu adevărat Mama mădularelor lui Cristos, pentru că ea a cooperat prin iubire la nașterea în Biserică a credincioșilor care sunt mădularele acestui cap (cf. LG 53). Maria s-a învrednicit să fie Maica lui Cristos și Maica Bisericii, ne învață Sfântul Părinte Papa Ioan Paul al II-lea. Rolul ei față de Biserică este inseparabil de unirea ei cu Cristos și decurge direct din ea. "Această unire a Mamei cu Fiul în opera răscumpărării se manifestă din clipa zămislirii feciorelnice a lui Cristos și până la moartea lui" (LG 57).

4. Maria ne conduce la Euharistie, la Isus

Afirmam mai înainte că Maria nu s-a despărțit niciodată de Isus, iar credincioșii au introdus-o încă din primele veacuri în rugăciunea lor și în iconografia Bisericilor.

Cu aceeași convingere și cu deosebită prețuire, Biserica, în experiența ei bimilenară, a păstrat-o alături de Isus și n-a celebrat Euharistia fără ca s-o invoce în diferite momente ale liturghiei.

Ea continuă și astăzi să se ofere pe sine și să se asocieze la jertfa lui Isus, cum a făcut-o acum 2000 de ani la Bunavestire și apoi pe Calvar sub Cruce. La orice celebrare a liturghiei, ca un membru eminent al Bisericii, ea oferă nu numai consimțământul ei dat odinioară, dar și meritele proprii și intervenția sa maternă și glorioasă, după cum ne învață Sfântul Părinte Paul al VI-lea².

În legătură cu același aspect, Ioan Paul al II-lea afirmă că maternitatea spirituală a Mariei este recunoscută, trăită și mărturisită într-un mod particular de către poporul creștin la ospățul sfânt, adică la celebrarea liturgică a misterului mântuirii, în care Cristos este prezent cu trupul său născut din Fecioara Maria³.

Încă de la început, când s-a constituit ritualul celebrării Cinei (la care lua parte Maria) și mai ales după înălțarea ei la cer, comunitatea creștină a introdus numele Mariei în rugăciunea euharistică. Le revine liturghiștilor să stabilească exact momentul oficial al invocării Maicii Preasfinte la rugăciunile ce însoțesc ritualul celebrării Sfintei Liturghii.

Sfântul Părinte Ioan Paul al II-lea menționează: "Pe drept cuvânt pietatea poporului creștin a stabilit o profundă legătură între devoțiunea către Sfânta Fecioară și cultul euharistic; acest lucru este un fapt revelator atât în liturgia occidentală, ca și în cea orientală, în tradiția diferitelor familii religioase, în spiritualitatea mișcărilor contemporane, chiar și ale tinerilor, precum și în pastorală desfășurată la sanctuarele mariane"⁴.

Împotriva celor care, lăsându-se influențați de un curent de sorginte protestantă și de o mișcare teologică nouă, și care erau tentați să îndepărteze creștinii de la o devoțiune adevărată și lucidă față de Fecioara Maria, Conciliul Vatican al II-lea, Papa Paul al VI-lea și Papa Ioan Paul al II-lea ne-au prezentat o învățătură clară despre cultul atribuit Maicii Sfinte care nu împiedică, nici nu întunecă, dar susține și promovează cultul adus lui Isus Cristos, singurul și adevăratul mijlocitor între Dumnezeu și oameni, prezent în Euharistie.

Iată textul Catehismului Bisericii Catolice:

Rolul de Mamă al Mariei față de oameni nu umbrește și nu micșorează în nici un fel unica mijlocitoare a lui Cristos, ci îi arată puterea. Căci orice influență mântuitoare a Fericitei Fecioare (...), decurge din belșugul meritelor lui Cristos, se întemeiază pe mijlocirea lui, depinde în întregime de această mijlocire și din ea își ia toată puterea. Într-adevăr, nici o faptură nu poate fi vreodată comparată cu Cuvântul întrupat Răscumpărătorul. Însă, după cum la Preoția lui Cristos participă în diferite moduri atât preoții, cât și poporul credincios, și, după cum bunătatea unică a lui Dumnezeu este realmente răspândită în diferite feluri în fapte, la fel și unica mijlocire a Răscumpărătorului, nu exclude, ci suscită în fapte o cooperare variată ce provine de la Unicul Izvor⁵.

Așadar, maternitatea Mariei și rolul ei în Biserică dăinuie neîncetat în noua economie a harului. Ea, de la consimțământul dat prin credință la Buna Vestire și menținut fără șovăire până sub cruce, nu încetează nici acum, fiind ridicată la ceruri să intervină prin mijlocirea ei ca să obținem darurile mântuirii veșnice, nu încetează să stea cu noi și să ne ducă la Fiul ei (cf. LG 62).

Este un oficiu carismatic prin care Maria, nu numai că nu îndepărtează pe cel credincios de Cristos, ci, mai mult, îl ajută, îl susține și îl conduce cu ocrotirea ei maternă la comuniunea spirituală și sacramentală.

Maria se bucură și ne iubește într-un mod special și fără îndoială că ne ocrotește ca o mamă bună când ne vede lângă altarul lui Isus, când știe că și noi îl primim în inima și în sânul nostru pe același Isus, Fiul ei. Maria, așadar, ne favorizează și însoțește în drumul spre Isus din Euharistie.

Concluzie

Dacă Maria a fost plină de har, a fost pentru că l-a primit în sânul ei pe autorul harului, iar dorul ei și centrul vieții ei a fost Isus Învățătorul, Isus Mântuitorul și Isus Euharisticul. După plecarea lui din această lume putem spune că numai iubirea lui a susținut-o și a făcut-o vrednică să fie ridicată la cer pentru a fi împreună cu cel pe care l-a purtat în sânul ei și l-a oferit lumii ca să devină Euharistie.

Îmi place să închei aceste câteva gânduri, care n-au avut și nu au decât menirea de a deschide gustul pentru a intra într-un domeniu așa de sensibil, dar și așa de necunoscut, într-un domeniu așa de important și, de ce să n-o spunem, așa de neglijat (relația Biserică-Euharistie-Maria), cu o reflexie pastorală catehetică a părintelui Tomka Ferenc.

De multe ori ne împărtășim fiindcă suntem bine dispuși sau pentru că și alții se împărtășesc. Mergem la biserică pentru că acolo sunt cunoștințele noastre dragi. De multe ori ne împărtășim, însă cu inima plină de multe lucruri. Și nu *Isus este totul pentru noi*, și de aceea el nu ne poate umple pe noi pentru că nu suntem flămânzi doar după El.

Dacă vrem să înțelegem sfânta Împărtășanie, faptul că Isus este totul, dacă am dori ca Isus să ne transforme în sine trebuie să pierdem multe (chiar toate).

Pentru Mama lui Isus, Euharistia a constituit o situație specială, pentru că mai înainte a pierdut totul: l-a pierdut pe Isus. Astfel a reușit să retrăiască și să descopere faptul că Euharistia este într-adevăr totul pentru ea: Dumnezeu-Isus-(Fiul ei).

Deci, dacă te copleșește durerea, dacă cineva te decepționează, dacă pierzi pe cineva sau ceva și simți în tine un gol tulburător, gândește-te la sfânta Fecioară Maria. Sub Cruce ea pierdut totul, dar la înviere și în Euharistie a regăsit totul.

Împărtășește-te deci împreună cu Maria.

Și dacă pierzi ceva și acest lucru te doare, mulțumește-i lui Dumnezeu pentru că astfel te conduce ca Isus să-ți umple tot mai mult viața. Și dacă în tine trăiește un timp durerea pierderii, nu te speria fiindcă și pe Maria a durut-o pierderea lui Isus. Dar această durere a fost umplută de bucuria că Isus a înviat și a rămas în Euharistie.

Cu cât mai mult îl recunoști pe Isus în pierderi, cu cât mai mult încerci în întuneric să te împărtășești cu Maica îndurată, cu atât mai real vei înțelege împreună cu Sfânta Fecioară Maria prezența și bucuria lui Isus înviat în Euharistie⁶.

Astfel *vei fi sfânt!*

Note

---

¹ Sf. Toma din Aquino, *Summa Theologiae*, III, q. 73, a. 3 c.

² Paul VI, *Marialis cultus*, 20.

³ Ioan Paul II, *Redemptoris Mater*, 44.

⁴ Ioan Paul II, *Redemptoris Mater*, 44.

⁵ CBC 970. Cf. LG 60.

⁶ T. Ferenc, *Manual de religie - Întâlnire cu creștinismul*, Timișoara 1999, 147.